

Fågelglimtar från bruksbygden kring Hallstahammar och Surahammar

Av HARALD WEDÉRUS

TRAKTEN KRING DE BÅDA BRUKSSAMHÄLLENA Hallstahammar och Surahammar kan inte sägas utgöra någon speciell enhet i ornitologiskt hänseende, men som gränsområde mellan slättlandet kring Mälaren och barrskogarnas Bergslagen uppvisar den en rätt intressant fauna, där arter med utpräglat nordlig utbredning möter söderifrån framträngande.

Från Kolbäck och uppåt höjer sig landskapet etappvis, visserligen utan några särskilt halsbrytande nivåskillnader, men dock tillräckligt för att åstadkomma smärre förändringar ifråga om växtlighet och klimat. Mest märker man kanske stigningen i Kolbäckens dalgång, där fallhöjden nödvändiggjort en besvärande mängd slussar i den en gång så viktiga samfärdsleden Strömsholms kanal. Bestånden av mera värmekrävande växter tunnas ut ju längre mot norr man kommer, men ännu kring Hallstahammar träffar man på utlöpare av den leende mälarnaturen. I ravinen ned mot Sörkvarn t. ex. frapperas man av en sällsynt frodig vegetation av ask, alm, lönn, ek och andra ädla trädslag och från lövverket ljuder under försommaren en fulltalig kör av trädgårdssångare, svarthättor och lövsångare. Sädesärlan är karaktärsfågeln framför andra kring de steniga forsarna, och vintertid har strömstaren sitt tillhåll vid den gamla kvarnrännan. Lämpliga boplatser finns det gott om uppefter ån, varför det är troligt att strömstaren vissa år häckar i våra trakter. I varje fall ser man den ibland sommartid, och 1957 rapporterades t. ex. två bofynd från Svartån vid Svanå, några mil norrut. Kungsfiskaren skall ha visat sig för några år sedan vid Sörkvarn, men häckning har inte säkert kunnat konstateras.

Intill Hallstahammar ligger den lilla Skantzsjön, som numera inrättats till kommunal fågeldamm med allehanda inplanterade änder, gäss och svanar och som blivit ett kärt mål för hallstahammarbornas promenader. Det vackra Skantzberget strax bredvid är ämnat att iordningställas till djurpark.

Landsvägen norrut löper på krönet av den ås, som väl sedan urminnes tider ut-

gjort en förbindelseled mellan bygderna, sänker sig ned mot Ståltorps by och fortsätter före infarten till Surahammars brukssamhälle på ett smalt näs mellan Västersjön och Östersjön. Västersjön är starkt igenväxt av vass- och fräkenruggar, som för varje år flyttar sig ett stycke längre ut och alltmer inkräktar på den fria vattenytan. Här dominerar fågellivet av en **skrattmåskoloni** om minst 200 par, som med sitt skrän ger sig till känna på långt håll. Ute på de otillgängliga gungflyn, som kantar norra stranden, ligger bo vid bo med endast någon handsbredds avstånd och plöjaren på Västsura gården har ständigt ett vitt moln av måsar efter sig, grälände och kivande om maskar i plogfårornas feta mylla i stark konkurrens med flockar av kråkor och kajor. Även långt inne i samhället ser man hela sommaren skaror av skrattmåsar, som sitter uppradade på hustak och balkonger eller går och plockar på gräsmattorna. I Västersjön tyr sig gärna **skäggdoppingen** till skrattmåskolonien och lägger sin flytande bobale så nära denna som möjligt för att få skydd mot äggrovande kråkor och har då ofta sällskap av ruvande **gräsand** honor och en och annan **brunand**. Ett **knölsvan**par föder varje år upp en kull ungar i vasskanten, på moderna häckar **storspov** och **enkelbeckasin** och längre upp mot betesmarkerna **tofsvipa**. Någon enstaka gång, de första kvällarna i maj, kan man här få höra **dvärgbeckasinens** mystiska galoppläte, när han frestas till ett tillfälligt uppehåll under sin långa färd mot boplatsen på någon enslig, myggomsvärmad vuoma längst uppe i Torne lappmark.

Där gårderna höjer sig mot Västsura gård påträffar man ett av traktens fåtaliga ekbestånd — andra finns kring Lisjö och vid Långsjön — och härifrån ljuder **göktytans** envetna lockrop med mekanisk regelbundenhet, omväxlande med **grön gölingens** likartade, men mera klangfulla läte. Ned mot hästhagen finner man helt överraskande en dunge gamla bokar, en gång inplanterade, där **nötskrikorna** under hösten frossar på bokollon, och mellan granskogen och de yviga hasselsnåren går under tidiga septembermorgnar en livlig trafik av provianterande **nötkråkor**. **Nötkråkans** bo har vi ännu inte lyckats påträffa, men säkerligen häckar den någonstans i omgivningen.

Av de båda sjöarna är dock kanske Östersjön den ornitologiskt mest intressanta och fågellivet är här koncentrerat till östra stranden, där samhällets avlopp mynnar ut. Omgivningen är väl inte särskilt angenäm för ett känsligt luktorgan, men all den ävja, som avlagrats här under årens lopp har åstadkommit en vegetation, som i frodighet söker sin like. När man med respektfull försiktighet tar sig fram i den bubblande dyn, balanserande på rotstockar och formligen simmande i en djungel av kavedun, starr och vass, ljuder runt omkring en mångfald läten från det hemlighetsfulla gröna dunklet. **Sävsångarna** sjunger som besatta, och ibland kommer en

Landsvägen mellan Hallstahammar och Surahammar löper uppe på ett åskrön och bjuder flerstädes vackra utsikter över Kolbäcksån och dess dalgång. Foto: P. Löf.

rörsångare fram och kliver nyfiket från strå till strå för att följa ens förehavande. Granna sävsparvhanar sirpar från vassvipporna, och vattenrallarna protesterar med hela skalan av sällsamma ljudeffekter, än puttrande som en avlägsen utombordsmotor, än upphävande ilskna gristjut eller tungsinta stönanden. Sothönsen grälar och slåss, och har man tur kan man se en skymt av rörhönans lackröda pannplåt. Även här finns en större skrattnåskoloni, som ligger oåtkomligt ute i en rugge, omgiven av jäsande, bottenlös ävja. Innevånarna sitter uppträdda som vita pärlband på timmerlänsen vid det närbelägna sågverket, för att då och då vid någon verklig eller inbillad fara gå till väders under öronbedövande oväsen.

På en udde strax intill ligger den gamla soptippen, numera belägen inom det inhägnade verkstadsområdet och dömd att så småningom försvinna. Också här har mängden av under många decennier hopat avfall trollat fram en säregen vegetation. Den stackars amatörbotanist, som intet ont anande kommer strövande här, beväpnad med Krok & Almqvists flora, kan bli allvarligt skakad vid mötet av allsköns oväntade och odefinierbara fynd. Med avfall från samhällets täppor och parker har nämligen medföljt frön från en mängd prydnads- och köksväxter och här i den feta kompostjorden har de utvecklats till sannskyldiga jätteexemplar. Dessutom finns förstas avstjälningsplatsernas vanliga flora av sötväppling, både den gula och den vita sorten, mållor, nässlor och kardborrar i manshöga bestånd. Och i denna på sitt sätt kulturbetonade miljö har en speciell fauna utbildats. Feta råttor av respektingivande storlek myllrar överallt, utövande en stark dragningskraft på traktens rovdjur. Än kommer en hermelin med eleganta språng och det vita skjortbröstat lysande på långt håll, spridande död och panik bland råttsvärmarna, än ser man i skymningen en rävhona i tovig sommarpäls komma smygande med ett lystet uttryck i blicken. Det dukade bordet har en följd av år lockat en hornuggla till bosättning i något avlagt kråkbo intill den angränsande mossen och de utflugna ungarnas hungerskrin brukar vara en vanlig låt under försommarkvällarna. Mindre strandpiparen håller till på de grusiga delarna av tippen, där den brukar rulla som en liten boll framför fötterna på besökaren, och för några år sedan noterades en verkligt celeber gäst. Det var en sommargylling, som tillfälligt uppehöll sig i ett buskage. På örternas fruktställningar klänger ständigt hämpingar, grönsiskor och andra fröätare. Någon gång kan man se en brokig steglits, och i senhöstens flockar hittar man en och annan vinterhämping.

Där maderna ned mot Näs övergår i spridda videbuskage börjar strax efter solnedgången en uppvisning av det kanske mest säregna av alla fågelläten. Det är en av nykomlingarna i vår fauna, gräshoppsångaren, som sätter sig tillrätta på sin favoritkvist för att begynna nattens konsert, först litet trevande och med korta

uppehåll, sedan rinnande som en räckå av surrande, ringande ljud. Ofta har man svårt att övertyga den fåkunnige att det verkligen rör sig om ett fågelläte. Man kan stå där blott någon meter från den ivrige sångaren, fascinerad i timal, lyssna och förundras. Näbben är vidöppen, strupen darrar och ljudet ringer ut i töcknet, ändrar tonläge en aning, när fågeln vrider på huvudet, fortsätter outtröttligt natten igenom. Långt borta hörs småfläckiga sumphönans taktfasta vissling, som droppet från en otät vattenkran, och på avstånd stämmer flera gräshoppsångare in. 1957 har inte mindre än fyra hanar regelbundet uppträtt på denna plats med sina sångställena så nära, att man under lugna nätter kunnat höra alla fyra samtidigt.

I de små lagunerna mellan vassruggarna blottlägges vid lämpligt vattenstånd ett stråk av gyttebankar och här kan fågelskådaren få uppleva verkliga högtidsstunder, när vadaresträcket från norr pågår under eftersommaren och hösten. BIRGER ANDERSSON, som under en lång följd av år hållit området under uppsikt, har åtskilliga intressanta fynd noterade i sina anteckningar. Drillsnäppor och grönenor brukar dominera, men allt som oftast ljuder även rödbenans skarpa »tju-tju» eller kärrsnäppans surrande vissling. Gluttsnäppor och brushanar är vanliga gäster, de senare nu berövade sin pittoreska bröllopsdräkt, och här och där ser man svart-snäppor, mest ungfåglar, men även en och annan äldre fågel i sin eleganta, svarta kostymering. Ljungpiparen kommer ned från de lappländska fjällhedarna, och mosnäppor kilar omkring på bankarna, ofta i sällskap med Ishavskustens småsnäppor. Ibland dyker det upp ännu mera långväga resenärer, kustpipare och kustsnäppor från den arktiska tundran och någon enstaka gång en spovsnäppa ända bortifrån trakterna kring Taimyrhalvön. Även typiska havskustfåglar, som ros-karl och strandskata, förrirrar sig hit ibland och ganska regelbundet håller några unga hägrar till här under kortare perioder.

Strax utanför Surahammar, intill den lummiga kanalbanken, ligger ett system av lerdammar, där på sin tid material hämtades till det för länge sedan nedlagda tegelbruket. Täta albestånd överskuggar nu de igenvuxna dammarna, och innanför trädridan råder ett behagligt halvdunkel, ibland genombrutet av en solstrimma, som får vattenklöverns blomställningar och kallans vita täckblad att lysa. Hit in tränger endast sporadiskt larmet från järnverket eller från trafiken över kanalbron. Lärksången faller och stiger utifrån Hovgårdsgärdet och blandas med det sövande jollret från trädgårdssångarnas mångfald uppe i lövverket. En krickhona lockar lågmält på sina ungar, en vattensork plaskar och lugnet störes endast då och då av ett irriterat tjatrande från björktrastkolonien i utkanten, skvallrande om ovälkomna besök av någon maroderande kråka. Plötsligt kan man få höra en hög, klar stämma uppe från en trädkrona. Det är gulsångaren, mästaren framför alla

andra, som underhåller med en utförlig beskrivning av traktens fågelfauna: ladusvalans kvitter, mesarnas sträva läten, koltrastens flöjttoner, kajornas pladder och t. o. m. spillkråkans »kli-ää». Ibland har konstnären särskilt förälskat sig i något speciellt läte, som han ideligen upprepar, ofta mycket illusoriskt, men stundom med hemmagjorda utbroderingar i stigande eller fallande skala. Surahammartrakten ligger litet väl långt åt norr för arten, och här vid lerdammarna eller i den närbelägna herrgårdsparken är de enda ställen, där man kan få höra gulsångaren.

Mellan Surahammar och det sedan länge nedlagda Lisjö bruk löpte en järnväg, där ved, torv och andra produkter forslades och där även hugade trafikanter kunde få medfölja »på egen risk», som det stod tryckt på de biljetter, som tillhandahölls på brukskontoret. Banan nedlades år 1928 och rälsen revs upp, men den forna järnvägsbanken, halvt igenvuxen med gräs, erbjuder nu en idyllisk cykel- och promenadväg. Man färdas tätt förbi Glåpen och Norra Lisjön, båda goda fågelsjöar, där på våren främst skäggdopping och sothöns sätter sin prägel på fågellivet. I Glåpen kan man om hösten få uppleva storskrakarnas unika fiskafänge. Fågelskocken drar fram på rät linje, drivande småfisken framför sig mot land, där den slutliga fångsten sker under vilt plaskande, uppfattbart på långt håll, som bruset från ett avlägset vattenfall. Redan OLOF GRAU förtäljer år 1754 om fenomenen i sjön »Glåppen» — »där drefs- eller driffågel vistas vissa tider på året och drifver mycken fisk till land».

Här vid Lisjöbanan fångade jag en majdag en liten vessleunge, som sedan hölls tam sommaren ut hemma i trädgården, där den levde i kräslig välmåga på de skogsmöss, som i otroliga mängder måste anskaffas. Det var ett trevligt litet kräk, som ofta klättrade upp på min axel, när det vankades förtäring och som inne i sin ståltrådsbur fann det största nöje i att reta taxen Didrik, vilken med vilda skall gjorde attacker utifrån. Vid sådana tillfällen hoppade vesslan ideligen upp och ned på bakbenen under ett kurrande läte, påminnande om tofsmesens. Det var en utomordentligt graciös lek, som osökt förde i tankarna skalden LASSE LUCIDORS strof: ». . . Lät gräset bli blött och blomstren sköön, lät dantza lilla lekatten.» Tyvärr dog det lilla djuret fram på höstkanten, sändes iväg för montering och befanns då vara en dvärgvessla, en art, som tidigare endast påträffats i några få exemplar i Sverige. Jag nämner detta som exempel på vilka överraskande fynd, man ibland kan göra i markerna.

Om vi, efter denna parentes, fortsätter vår färd, skymtar vi så småningom Norra Lisjöns vattenspegel. Det mest givande fågelområdet ligger här i nordöstra hörnet, där stora sumpmarker bildats kring bäckmynningen. Här finns täta kavedunsruggar, där vattenrallen gärna håller till och ute i ett fräkenfält hade för några år

Björkhage vid Norra Lisjön. Sura s:n. Foto: P. Löf.

sedan traktens sista **kornknarrar** funnit en fristad undan slåttermaskiner och moderna skördemetoder. En **trana** går ofta på grodjakt utefter bäcken, och i viken utanför häckar ett svanpar. Längs östra stranden förekommer en i våra trakter sällsynt biotop, den örtrika granskogen, där den frodiga undervegetationen vittnar om god jordmån. På våren är marken under granarna täckt av en vit matta av harsyra och fram på högsommaren lyser där i dunklet nattviolens skira blomställningar och pyrolans vita klockor. Här är **grönsångarens** speciella tillhåll, och dagen lång ljuder dess tillrande och tyande toner. **Ormvråken** brukar bo i någon tät gran i kanten mot betesfällorna, och bortom skymtar en dunge av åldriga, ihåliga aspar, där de lediga lägenheterna har anammats av hålbbyggare av olika slag: **kajor**, **starar**, mesar, **gröngölingar** och en och annan skogsduva.

Den i igenväxning stadda sjön Djupen är en god fågellokal med bl.a. häckande gråhakedopping. Foto: P. Löf.

Längre åt nordöst, bortom den vidsträckta Glåpmossen, ligger Djupen, en liten, tjugig, igenväxt sjö, sedan något år tillbaka hemvist för en av våra ornitologiska rariteter. Tidigt på våren 1956 nåddes vi fågelskådare av vilda rykten från Djupebo by, vars ägor gränsar till sjön. Det rapporterades om underliga, främmande läten utifrån den fridfulla Djupen, och saken måste undersökas. På beskrivningen kunde man smått ana sig till upphovsmannen till dessa akustiska fenomen och mycket riktigt: på klarvattnet mellan vassruggarna patrullerade en praktfull gråhakedopping fram och tillbaka och annonserade med utdragna vrål att landskapet hade blivit berikat med ytterligare en intressant fågelart. Nu gällde det att få häck-

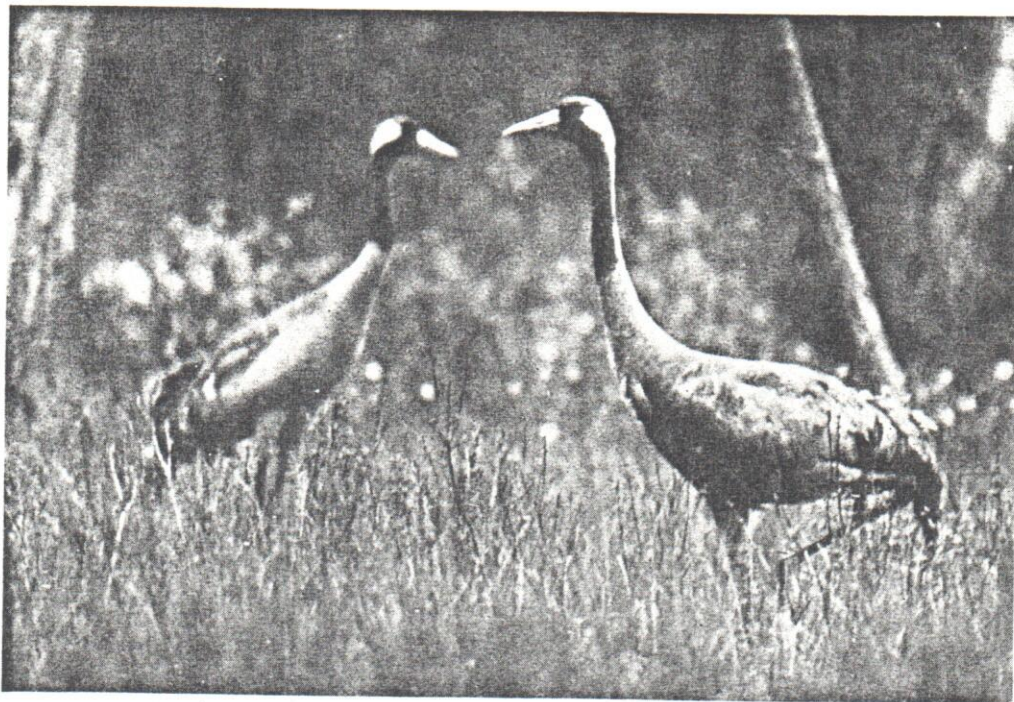

Nattskärran bebor i Västmanland gran- och hållmarkstallskogar samt mossar, varifrån dess spinnande läten hör samman med sommarnattens akustik. Foto: O. KNÖPPEL.

ningen säkert konstaterad, men det visade sig vara svårare än beräknat. Trots sjöns litenhet hade gråhaken en otrolig förmåga att hålla sina hemligheter väl fördolda och veckors ihärdig kikarspaning från stränderna kunde inte bringa mycket ljus i gåtan: häckning eller inte. Någon hona kunde inte upptäckas och saken föreföll länge mystisk. Under väntetiden fanns emellertid massor av annat intressant att studera. Gråhaken hade nära släktingar till grannar. Skäggdoppingar skorrade ute på klarvattnet, och inne i ett tätt fräkenfält pysslade ett par andra nykomlingar med bobygge — ett par svarthakedoppingar med färggnistrande örontofsar. Småfläckiga sumphönan busvisslade i strandkanten om kvällarna, nattskärran drog sitt oändliga surrande ute på mossen, tranor provianterade i starren och den sedvanliga älgkon kom regelbundet vid samma klockslag ut från skogsbrynet för att beta fräken. Först fram i juli uppenbarade sig båda gråhakarna med fem ungar i släptåg — en ovanligt stor kull för denna art, efter vad man kan utläsa av tillgänglig litteratur. Den stora ofreden i samband med andjakten i augusti emotsågs med en viss ängslan, men kullen tycks ha klarat sig igenom skärselden och sågs senare i månaden. På våren 1957 återvände gråhaken till sin häckningssjö, som ännu en gång

genljöd av obeskrivbara ljudsensationer. Samma nyckfullhet visade fågeln även nu. Den kunde vara tyst och liksom helt försvunnen under dagar i sträck och Radiotjänst fick göra flera fruktlösa försök, innan gråhaken kunde bevekas att låta föreviga sitt säregna läte på band. Häckningen lyckades även detta år och fem ungar sågs längre fram på högsommaren.

En god bild av traktens samlade fauna får man vid Vålsjöarna, som ligger undangömda, långt från allfarvägarna i nordligaste delen av Sura socken. Otaliga vårnätter har jag trevat mig fram på den stig, som längs bäcken leder till östra Vålen, klättrat upp på de höga hållarna, varifrån man har den bästa översikten, och lagt mig tillrätta med ryggsäcken under huvudet. I dimman, som vältrar sig i underliga formationer över maderna nedanför, rör sig mörka punkter och man hör ett avlägset plaskande. Det är älgar, ofta 5 à 6 djur, som går där och betar av de saftiga fränskottan. Man somnar in någon timme, men vaknar snart, känner sig ruggig i morgonkylan, får eld på några torra pinnar och letar fram den sotiga kaffepannan. Himlen har börjat rodna i öster och så småningom går solen upp som ett eldrött klot över skogsranden. En vårmorgons alla välbekanta röster stämmer upp. *Enkelbeckasinerna* har länge varit i farten och luften vibrerar av deras gnägningar, ackompanjerade av taktfasta tickanden nerifrån tuvmarken. Högt över topparna klingar som en spröd cittra *skogssnäppans* parningsspel. Så kommer osvikligt det ögonblick man väntat på: *tranreveljen* går, och ingenstans i trakten ljuder den så intensivt som här. Det är vanligen hemmatranorna, som börjar, de, som årligen häckar vid sjön. Trumpetstötarna kommer med något av en chockverkan, ty ofta står det gamla paret i gölarna nedanför hållens fot. Någon minut efteråt kommer svar från andra håll; *tranorna* från Glåpmossen i söder och från de otaliga mossarna åt Ramnåshållet stämmer in i en vildmarkskonsert, som ger åhöraren full kompensation för lång cykelfärd, kyla och bristfällig sömn. Senare på dagen har man goda tillfällen till transtudier och man märker snart vilken utomordentligt vaksam och intelligent fågel man har att göra med. Vandrar jag helt öppet utefter stranden, går hanen på andra sidan helt lugnt med långa kliv och vajande plymer och plockar förstrött mellan tuvorna. Han har naturligtvis sett mig för länge sedan, men tar inte någon särskild notis om min person. Håller mig bara under uppsikt. Men gömmer jag mig bland buskarna i mosskanten för att kikarspana efter den ruvande honan, brer han snart ut de väldiga vingflaken och kommer i värdig flykt åt mitt håll, slår ned på behörigt avstånd och försöker utröna vilka mörksens gärningar jag kan tänkas förbereda från mitt gömställe. Jag vet mycket väl var honan ligger på ägg, men vill inte störa. Hennes hals kan skymtas som en torr, grå stör, knappt märkbar ovanför starren längre bort. Som

Tranan har en ganska god stam i Västmanland, vars mossar och kärr inne i skogarna ger arten goda skydds- och bosättningsmöjligheter. Foto: O. KNÖPPEL.

de flesta sjöar häromkring har även Vålen sitt **knölsvan**par och här häckar sedan år 1955 **svarthakedoppingen**, en verklig sjöarnas klenod, vars läckra färger man aldrig kan se sig mätt på. Här och där skymtar **skedänder**, **krickor**, **viggas** och **brunänder** och från vassen kan man få höra **årtans** raspande läte. **Fiskgjusen** fiskar här ibland och när sländorna svärmar, fladdrar ofta ett par **lärkfalkar** på fångst över maderna, exponerande sina vackra, röda byxor.

En sjö av helt annat kynne än de hittills nämnda är Vågsjön längst i väster, en typisk vildmarkssjö med mestadels steniga stränder och näringsfattigt, klart vatten. Det är **storlommens** egen sjö och minst fyra par häckar där regelbundet. Vilt och skrämmande, men på något sätt urtidsaktigt och oändligt tjusande ekar deras rop mot de skogklädda stränderna under stilla, regntunga kvällar, och i lä vid någon holme, en handsbredd från vattenbrynet, finner man de stora, olivbruna äggen. Den ruvande fågeln går i regel av redet i god tid och ligger sedan en bit ute på vattnet och ger sitt misshag tillkänna med dova snarkningar. På den stora ön, Vågön, brukar ett av traktens fåtaliga **duvhök**par reda sitt bo i en yvig jättegran. Tidigt på våren ljuder allt som oftast deras parningsläte »ki-ki-ki-ki», men när de

Duvhökhona i boet, där åtminstone en dununge är synlig. Denna rovfågel är en skogsinvånare. Mellan tätstående träd gör den blixtnabba raider under sin jakt på däggdjur och fåglar. Foto: O. KNÖPPEL.

vitduniga ungarna kommit till världen, blir det tyst och hemlighetsfullt kring boplatsen. **Fiskmåsar**na, som bor på var och varannan sten i arkipelagen vid öns sydända, har dock väl reda på vad för andas barn de har till grannar och hälsar den stora, vackert vattrade **duvhökhonan** med vilda skrän, då hon måste tvära över viken på väg till jaktmarkerna på fastlandet. **Gärdsmygen** bor annars som närmaste granne till hökarna och låter höra sin käcka visa från toppen av rotstjälpan, där boet är finurligt undangömt. Och i unggranarna längre bort sjunger **järnsparven**. En utpräglad nordlig art är **gransångaren**, som någon gång exekverar sin enkla låt »silt-selt-selt-silt-silt» från granhulten på fastlandet.

På en stor flat stenhäll i sjöns sydända bor en koloni om ett 20-tal par **fisktärnor**. Äggen, med några fåtaliga vasstrån som underlag, ligger så tätt, att man med möda kan ta sig fram där. Mitt uppe i kolonien ligger en **gråtrut** på ägg. Truten är svår på ägg och dunungar av alla de slag och här har den tydligen slagit upp sina

bopålar mitt i skafferiet. Kanske jagar den dock — i likhet med en del rovfåglar — inte i boets omedelbara närhet, åtminstone har jag inte bevittnat några röverier just på denna stenhäll, men de ettriga tärnorna är synbart irriterade över intrånget. Visserligen orkar de inte att ständigt träta på inhysingen, men ibland kokar ilskan över och hela flocken stört dyker under stort gny över den ruvande truten, som kurar ihop sig och gapar med den respektingivande huggaren i luften. De karga strändernas karaktärsfågel, **drillsnäppan**, far med kupade vingar utefter vattenspegeln och **knipan** har här sin enda häckningsplats i orten. De praktfulla hanarna med den lysande vita kindfläcken guppar i vikarna eller flyger med visslande vingpennor runt sjön, medan de oansenligt färgade honorna ruvar i en spillkråktall eller i någon av de på senare tid uppsatta holkarna. **Kniporna** och lommarna skänker något av norrlandsfärg åt Vågsjön och dess omgivningar, och när skymningen faller på, förstärkes vildmarksstämningen av **pärlugglans** rytmiska »hå-hå-hå-hå» oförtröttligt upprepat timmar i sträck och ackompanjerat av **sparvugglans** mjuka domherrevissling bortifrån Lisjöhället.